

Seat No. : _____

NJ-115

B.A. (Sem.-V)

November-2013

301 : Psychology

(Research Methods in Psychology)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (a) સંશોધનનો અર્થ સમજાવી, તેના કાર્યો વર્ણવો (900 શબ્દોમાં). 14
Explain the meaning of Research and describe its functions (in 900 words).
અથવા/OR
(b) સંશોધન એટલે શું તે જણાવી, સંશોધન પ્રક્રિયાનાં સોપાનો વર્ણવો (900 શબ્દોમાં).
Define Research and describe the steps of Research Process (in 900 words).
2. (a) સંશોધન વિષયની પસંદગીનાં ઉદ્ભવસ્થાનો વર્ણવો (900 શબ્દોમાં). 14
Describe the origins (sources) of selecting a Research topic (in 900 words).
અથવા/OR
(b) સિદ્ધાંત કલ્પનાનો અર્થ સમજાવી તેના પ્રકારો વર્ણવો (900 શબ્દોમાં).
Define Hypotheses and describe the various types of Hypotheses (in 900 words).
3. (a) બિનસંભાવના નિદર્શન પ્રયુક્ત સમજાવી નિયત હિસ્સા નિદર્શની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો (900 શબ્દોમાં). 14
Explain non-probability sampling and describe in detail Quota Sample (in 900 words).
અથવા/OR
(b) સંભાવના નિદર્શન પ્રયુક્ત એટલે શું તે સમજાવી, સાદા યદ્યચ્છ નિદર્શની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો (900 શબ્દોમાં).
Explain probability sampling and describe in detail Simple Random Sample (in 900 words).
4. (a) પરિવર્ત્યનો અર્થ જણાવી, તેના પ્રકારો સમજાવો (900 શબ્દોમાં). 14
Explain what is variable and describe the various types of variables (in 900 words).
અથવા/OR
(b) પ્રયોગકાર્યનાં સોપાનો વર્ણવો (900 શબ્દોમાં).
Describe the steps of an experiment (in 900 words).
5. (I) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી, ખાલી જગ્યા પૂરો : 14
Choose the correct option and fill in the blank :
(1) વૈજ્ઞાનિક કુદરતી કે સામાજિક ઘટનાઓ વિશે _____ એવો પ્રશ્ન પૂછે છે.
(કોના માટે ?, શા માટે ?)
A scientist poses the question _____ to understand a natural or social phenomena. (for whom ? Why ?)

- (2) _____ થી સંશોધનનો પ્રારંભ થાય છે. (સિદ્ધાંત, સિદ્ધાંતકલ્પના)
Research begins with a _____ (theory; hypotheses).
- (3) સમષ્ટિના પ્રત્યેક એકમની, કોઈપણ એક ગુણ કે લક્ષણની તપાસ કરી સરેરાશ કાઢવામાં આવે તો તેને _____ કહેવાય છે. (પ્રાયલ, ભૂલની સીમા)
_____ is the method of measurement used to calculate the average of any characteristic or trait for every unit of population. (Parameter; Margin of Error)
- (4) નિદર્શ તરીકે પસંદ કરાયેલા એકમોની કોઈપણ ગુણલક્ષણની સરાસરી કાઢવામાં આવે તો તેને _____ કહેવાય છે. (સંભાવના, આગણક)
_____ is the method of measurement used to calculate the average of any characteristic of units of sample. (Probability; Statistics)
- (5) સમષ્ટિના મધ્યકને _____ તરીકે રજૂ કરાય છે. (\bar{M} ; M)
The Mean of population is denoted as _____ (\bar{M} ; M)
- (6) નિદર્શના પ્રમાણિત વિચલનને _____ તરીકે રજૂ કરાય છે. ($\bar{\sigma}$; σ)
The Standard Deviation of Sample is denoted as _____ ($\bar{\sigma}$; σ).
- (7) પ્રયોગ એટલે _____ પરિસ્થિતિમાં કરવામાં આવેલું નિરીક્ષણ. (સ્વતંત્ર, નિયંત્રિત)
Experiment is an observation in _____ situation. (independent; controlled)
- (II) નીચે આપેલા વિધાન “સાચા” છે કે ખોટા તે જણાવો :
State whether the following statements are “True” or “False” :
- (1) સંશોધન કરવાના મુખ્ય બે હેતુ છે : બૌદ્ધિક અને વ્યાવહારિક.
The two chief objectives of Research are : Intellectual and Applied.
- (2) સામાજિક સંશોધનના વિષયની પસંદગી સામાજિક જીવનની સમસ્યાઓમાંથી કરી શકાય.
The topic for Social Research can be selected from problems of social life.
- (3) સંશોધનના મુખ્ય બે પ્રકારો છે : બૌદ્ધિક અને નૈતિક.
The two chief types of Research are; Intellectual and Moral.
- (4) સંશોધનમાં આવતી હકીકતોની સ્પષ્ટ વ્યાખ્યા અને સમજૂતી આપવી જોઈએ.
The facts of a Research should be clearly defined and explained.
- (5) સંશોધનની સમસ્યાનું ઘડતર કરવા માટે તે સાથે સંબંધિત હોય તેવા આગામી સંશોધનની સમીક્ષા કરવી જોઈએ.
To formulate a Research problem it is necessary to critically study similar related forthcoming researches.
- (6) નિશ્ચિત ગુણધર્મોના વર્ણન ચોકઠાને અનુસરતો સમગ્ર એકમ સમૂહ એટલે પેટા સમષ્ટિ.
A sub population is the total (aggregate) of all the cases that conform to some designated set of specifications.
- (7) વિશાળ સમુદાય કે સમગ્ર વર્ગમાંથી પસંદ કરાયેલ પ્રતિનિધિરૂપ એકમોના ઉપસમૂહને નિદર્શ કહે છે.
A sample is the representative unit of the population.